

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – поиск оптимальной методики организации мультимодальных перевозок грузов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МУЛЬТИМОДАЛЬНЫЕ ПЕРЕВОЗКИ, БРИДЖ, ТЕНДЕНЦИИ.

УДК 336.226:656.07(4)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПАСАЖИРСЬКОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Ширяєва С.В., кандидат технічних наук
Толчанова З.О., кандидат економічних наук
Валіулліна З.В.

Постановка проблеми. Для інтеграції Української економіки у високотехнологічне конкурентне середовище потрібно забезпечити технологічне оновлення підприємств з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку. Тимчасом технологічне оновлення та інноваційна діяльність в Україні обмежується цілою низкою організаційних, фінансових і правових чинників, а сама економіка продовжує збільшувати технологічне відставання. Отже, проблему забезпечення технологічного оновлення потрібно реалізовувати на мега, макро та мікро рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми державного управління інноваційною діяльністю присвячені публікації відомих учених-економістів, як В. Геєць, В. Семиноженко, А. Никифоров, В. Діба, В. Парнюк, J. Warda, Касьяненко В., Коноваленко Н. [1, 3,7] та ін. Проведеними дослідженнями авторами, розглянуто зарубіжний досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності на підприємствах, а також було запропоновано заходи щодо запровадження різних податкових пільг на підприємствах. Слід зазначити, що в наукових джерелах недостатньо приділена увага податковому стимулюванню підприємств пасажирського автомобільного транспорту (ПАТП).

Мета даної роботи полягає у дослідженні зарубіжного досвіду розвинених країн щодо запровадження податкового стимулювання для технологічного оновлення ПАТП з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку.

Результати дослідження. Аналіз світового досвіду показує, що для країн, які найбільш стрімко розвиваються, в основі підвищення конкурентоспроможності лежить забезпечення технологічного оновлення з врахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку. В даній статті зарубіжний досвід забезпечення технологічного оновлення буде розглянуто в рамках економічного, організаційного та фінансового аспектів.

Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Німеччина, Великобританія вважаються інноваційними лідерами серед країн ЄС. Країни Східної Європи Польща, Чехія, Болгарія, Хорватія, Латвія, Сербія, Румунія, Туреччина протягом останніх років наздоганяють розвинуті країни ЄС в розвитку інноваційної діяльності.

А.Є. Никифоров, В.М. Діба, В.О. Парнюк в своїй праці [1, с.78] зауважили, що податкове стимулювання інноваційної діяльності є найпоширенішим у закордонній практиці напрямом державного управління. Його можна віднести за формою впливу до непрямих методів державного управління, щодо інноваційної діяльності, а відмова держави від частини податкових надходжень є його сутністю. Збільшення обсягу інноваційної продукції призводить до збільшення суми податкових надходжень. Слід, зазначити, що інноваційне податкове стимулювання є економічно вигідним для обох сторін.

За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) стимулювання інноваційної діяльності протягом останніх років суттєво змінюється. Так, 2005 рік відзначився для інновацій як перехід від державних закупівель (прямих субсидій) до податкових пільг. Відтак, у 2006 році 20 країн ОЕСР надавали податкові пільги для НДДКР підприємств, тоді як в порівнянні з 1995 р їх було тільки 12, а у 2004-му – 18. За оцінками фахівців ОЕСР, у майбутньому кількість країн, що надаватимуть податкові пільги для інноваційної діяльності значно збільшиться, одночасно зростатимуть і розміри пільг [1, с.82, 2, с.118, 3, с.3].

Зауважимо, що держава може відмовитися від вельми істотної частини надходжень при використанні податкових кредитів на НДДКР. У 2006 році вони становили 23% прямих субсидій в

США, 43% у Франції, що в два рази більше, ніж загальна сума прямих субсидій у Нідерландах і в 1,2-1,3 рази більше, ніж сума в Ірландії та Австралії. В країнах ОЕСР існують різноманітні підходи до податкових пільг про що говорять дані таблиці 1.

Проте слід зазначити, що у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються об'ємні пільги встановлюються на інноваційно-активних підприємствах, зокрема, за рахунок залучення малого бізнесу. Очевидно, що у запровадженні прирістних пільг країнами – лідерами є Японія і США, де переважають великі корпорації на яких орієнтується державна інноваційна політика. На основі узагальнення наукових джерел встановлено, що для України не застосовується спеціальне податкове стимулювання інноваційної діяльності з огляду на світовий досвід.

Таблиця 1. – Податкові пільги у країнах ОЕСР, що застосовують податкове стимулювання інноваційної діяльності

Основні види пільг, частка яких у податковому стимулюванні є найбільшою	Країни, в яких застосовуються пільги		
	об'ємні*	прирістні**	комбіновані
Податкові списання, що зменшують базу для розрахунку на прибуток.	Чехія Канада Великобританія Фінляндія Південна Корея	Франція Японія США Норвегія Мексика	Іспанія Португалія Угорщина Австралія Австрія Польща
Податкові кредити, що зменшують розрахунковий податок на прибуток	Нідерланди Італія Туреччина Данія		

Джерело: [1, с. 82.]

*Об'ємні пільги встановлюються до всієї суми витрат на ННТР за поточний податковий період.

** Прирістні пільги встановлюють до приросту таких витрат порівняно з їх середньою сумою у встановленому періоді.

Податкове стимулювання інноваційної діяльності передбачає перш за все застосування та реалізацію податкових пільг суб'єктам інноваційної діяльності. Згідно з Податковим кодексом України податковою пільгою визначено передбачене податковим і митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку і збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав [4, ст.30.1].

В Україні податкові пільги надаються шляхом [4, ст.30.9]:

- податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;
- зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;
- встановлення зниженої ставки податку та збору;
- звільнення від сплати податку та збору.

З огляду на вищевикладене, виділимо основні види податкових пільг для стимулювання інноваційної діяльності з досвіду розвинутих країн [1, с.82, 2, с. 142-143]:

- 1) списання витрат на проведення наукових та науково-технічних робіт (ННТР), що зменшує базу для розрахунку податку;
- 2) інвестиційний податковий кредит;
- 3) зниження податкових ставок для суб'єктів інноваційної діяльності;
- 4) встановлення неоподаткованого мінімуму об'єкта оподаткування на рівні зацікавленості початку малого та середнього бізнесу;
- 5) звільнення від сплати окремих податків для венчурних фірм;
- 6) вирахування з визначеної суми податку для тих, хто займається виробництвом інноваційної продукції за результатами інноваційної діяльності;
- 7) прискорену амортизацію при технічному переозброєнні та на обладнання, яке використовується при наукових дослідженнях та ін.;
- 8) пільги при придбанні нових технологій;
- 9) зменшення суми корпоративного податку на суму, еквівалентну певному відсотку збільшення ННТР, або на суму, рівну певному відсотку витрат підприємства на проведення ННТР;

- 10) податкове стимулювання діяльності нових інноваційних підприємств;
- 11) податкові пільги при здійсненні інвестицій у наукомісткі галузі;
- 12) податкові пільги при об'єднанні підприємств для реалізації інноваційних проектів;
- 13) зниження ставок податку для високотехнологічних підприємств;
- 14) зниження ставок податку для експортно-орієнтованих підприємств.

Досвід країн з розвинутою економікою показує, що амортизаційна політика допомагає державі впливати на інноваційну діяльність, зарубіжний досвід цих країн може бути використаний в інноваційній діяльності України. Суттєвим недоліком амортизаційної політики в Україні є те, що вона не стимулює і не створює умов для оновлення основних засобів, на підприємствах (ПАТП) де ступінь зносу основних засобів є досить високим. Питання оновлення та модернізації основних засобів є одним із найбільш важливих для економіки сучасної України.

У провідних зарубіжних країнах амортизація передбачає відшкодування зношених основних засобів через накопичення амортизаційних відрахувань на спеціальному рахунку у фінансово-кредитній установі, які утворюватимуть реальний грошовий фонд відновлення, який і буде фондом капітальних інвестицій для інноваційного оновлення основних засобів та нематеріальних активів. Для прискореного наповнення амортизаційних фондів використовується метод прискореного зменшення залишкової вартості.

Застосування Інвестиційного податкового кредиту для забезпечення технологічного оновлення, як показав досвід зарубіжних країн є найбільш ефективним із усіх методів податкового стимулювання. Податковий кредит є безпосереднім відрахуванням із суми нарахованого податку, а не з суми оподаткованого прибутку при інвестуванні коштів у власний капітал підприємства.

Саме упродовж другої половини ХХ ст. за допомогою такого регулюючого інструменту поряд із запровадженням механізмів прискореної амортизації у Японії, США, Західній Європі, промислово розвинених країнах Східної Азії була забезпечена реалізація моделей інноваційного розвитку економіки. У Франції для створення нових підприємств використовується податковий кредит, у тому числі і для прискорення розвитку економічно відсталих регіонів, а в Італії – для стимулювання розвитку південних регіонів [5, с.107].

Сучасна інноваційна політика в країн Східної Європи стала надзвичайно актуальною у зв'язку зі вступом їх до Європейського Союзу. Слід відмітити, що у республіки Польща одним з пріоритетів розвитку інновацій та технологічного оновлення є технологічний кредит, який надається Національним банком Польщі. Проте, за кордоном існує система контролю за цільовим використанням коштів інвестиційного податкового кредиту.

Крім того, промислово розвинені країни використовують такий механізм активізації інвестиційної діяльності комерційних банків як дотацію до ставки відсотка за кредит, яка надається державою банкам за умов інвестування пріоритетних галузей і виробництв. Також може бути використаний закордонний досвід зі створення цільових інституційних інвесторів – банків довгострокового кредитування. Ці заходи можна використовувати і в Україні [7, с. 202].

Слід сказати, що в Україні Уряд більше покладесться на ринкові механізми стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення технологічного оновлення, аніж на безпосередню підтримку підприємств-інноваторів усіма можливими методами.

Щороку Всесвітній банк спільно з аудиторською компанією PriceWaterhouseCoopers щорічно проводять аналіз податкових систем економік різних країн, в якому оцінюється податкове навантаження (табл.2) [8].

Таблиця 2. – Рейтинг простоти податкових систем (станом на 2011 рік)

Країна	Місце серед 183 країн			
	Простота податкової системи	Кількість сплати податків за рік	Час на податковий облік	Загальна податкова ставка
1	2	3	4	5
Вірменія	159	156	169	94
Азербайджан	103	60	128	95
Білорусь	183	181	178	173
Канада	10	15	34	37
Естонія	30	9	14	134
Франція	55	9	36	163
Грузія	61	60	152	10

1	2	3	4	5
Німеччина	88	53	84	128
Індія	164	167	104	157
Італія	128	49	123	167
Казахстан	39	24	115	38
Киргизія	150	152	77	152
Латвія	59	9	125	81
Литва	44	35	62	83
Молдова	106	152	95	44
Росія	105	35	132	123
Таджикистан	165	163	90	175
Україна	181	183	174	149
Великобританія	16	15	23	76
Узбекистан	154	142	78	176

У світовому рейтингу конкурентоспроможності The World Competitiveness Scoreboard 2012, участь взяли 59 країн світу. Підрахунок балів проводився за головними критеріями – стан економіки, ефективність уряду, ефективність бізнесу і стан інфраструктури, які у свою чергу, підрозділяються більш ніж на 300 конкретніших показників. Тимчасом Україна розмістилася на 57 місці, в 2011 посіла 56, Чехія – 30, Естонія – 33, Польща – 34, Угорщина – 47, Росія – 49, Болгарія – 54 [6].

Висновки. Все сказане дає змогу зробити висновок, що світова практика пропонує використовувати для стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності, а також створення умов для забезпечення технологічного оновлення в Україні податкове стимулювання; застосування податкових пільг; проведення гнучкої податкової амортизаційної політики; використовувати інвестиційний податковий кредит, податковий кредит на витрати науково-дослідного характеру. Проте, сліпе використання зарубіжного досвіду певної країни з податкового регулювання та інноваційного стимулювання, не повністю дасть очікуваний ефект. На нашу думку необхідно використовувати найбільш вдалі механізми стимулювання інноваційної діяльності досліджуваних країн та інтегрувати економіку України у високотехнологічне конкурентне середовище.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Никифоров А.Є. Податкове стимулювання інноваційної діяльності / А.Є. Никифоров, В.М. Діба, В.О. Парнюк // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 78-86.
2. Інноваційна політика: європейський досвід та рекомендації для України. – Т 2. – Аналіз законодавства України у сфері досліджень, розробок та інноваційної діяльності та пропозиції щодо доповнень до законодавства (станом на жовтень 2011 року). – К. : Фенікс, 2011. – 352 с.
3. Warda J. Tax Treatment of Business Investment in Intellectual Assets: An International Comparison. – OECD // STI Working Paper. – 2006. – 4 [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.oecd.org/science/innovationin sciencetechnologyandindustry/36764076.pdf>.
4. Податковий Кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Голос України. – 2010. – № 229-230.
5. Коноваленко Н. В. Інвестиційний податковий кредит як інструмент фінансування діяльності промислових підприємств / Н. В. Коноваленко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – 3(54). – С.106-111.
6. The World Competitiveness Scoreboard 2012 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ст.: <http://www.imd.org/research/publications/wcy/upload/scoreboard.pdf>.
7. Касьяненко В.О. Зарубіжний досвід управління інноваційним потенціалом економіки та можливості його використання в Україні / Касьяненко В.О. // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – №4, Т.ІІ. – С. 200-204.
8. Світовий досвід оподаткування: Канада [Електронний ресурс]. Режим доступу до ст.: <http://www.sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/canada/>.

РЕФЕРАТ

Ширяєва С.В., Толчанова З.О., Валіулліна З.В. Зарубіжний досвід податкового стимулювання для забезпечення технологічного оновлення підприємств пасажирського автомобільного транспорту.

/ Світлана Володимирівна Ширяєва, Зоя Олексіївна Толчанова, Зоряна Володимирівна Валиулліна // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ – 2012. – Вип. 10.

У статті розглянуто та обґрунтовано теоретичні аспекти запровадження податкового стимулювання для забезпечення технологічного оновлення та інноваційної діяльності підприємств використовуючи зарубіжний досвід розвинених країн.

Об'єкт дослідження – зарубіжний досвід забезпечення технологічного оновлення.

Метод дослідження – статистичний аналіз податкового стимулювання.

Мета роботи – полягає у дослідженні зарубіжного досвіду розвинених країн щодо запровадження податкового стимулювання для технологічного оновлення ПАТП з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку.

Для інтеграції Української економіки у високотехнологічне конкурентне середовище потрібно забезпечити технологічне оновлення підприємств з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку. Тимчасом технологічне оновлення та інноваційна діяльність в Україні обмежується цілою низкою організаційних, фінансових і правових чинників, а сама економіка продовжує збільшувати технологічне відставання. Встановлено, що світова практика пропонує використовувати для стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності, а також створення умов для забезпечення технологічного оновлення в Україні податкове стимулювання; застосування податкових пільг; проведення гнучкої податкової амортизаційної політики; використовувати інвестиційний податковий кредит, податковий кредит на витрати науково-дослідного характеру.

Результати статті можуть бути запропоновані для органів державного управління та для подальшого впровадженні на ПАТП.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – використання досвіду зарубіжних країн найбільш вдалих механізмів стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення технологічного оновлення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ, ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ, ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОНОВЛЕННЯ, ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ.

ABSTRACT

Shyriaieva S.V., Tolchanova Z.A., Valiullina Z.V.. Foreign experience of tax incentives for technological renovation of passenger automobiles enterprises. / Svitlana Shyriaieva, Zoya Tolchanova, Zoriana Valiullina // Management of project, systems analysis and logistics. – K.: NTU. – 2012. – Vol.10.

In the given article the theoretical aspects of tax incentives introduction for technological modernization and innovation of enterprises using foreign experience of developed countries are analysed and grounded.

The object of study is foreign experience of technological renovation.

The method study is the statistical analysis of tax incentives.

The purpose is the study of foreign experience of developed countries as for introduction of tax incentives for technological renovation of passenger automobiles enterprises taking into account scientific-technical and innovative development.

To integrate the Ukrainian economy into highly competitive environment it is necessary to ensure technological innovation of enterprises based on scientific and technological innovations development. Meanwhile technological innovation and innovative activity in Ukraine is limited by a number of organizational, financial and legal factors, and the economy continues to increase the technological gap. It is found that international practice offers to use tax incentives, tax privileges as well as formation of flexible tax depreciation policy, the use of investment tax credit, tax credit for the costs of scientific and research activities with the aim to promote science, technology and innovation, as well as to create conditions for technological modernization in Ukraine.

The results of the present article can be offered for public administration and implementation at passenger automobiles enterprises.

The forecast assumptions about the object of study are aimed at using the experience of foreign countries' most successful mechanisms to encourage innovation and technological upgrading.

KEYWORDS: TAX INCENTIVES, TAX PRIVILEGE, INNOVATIVE ACTIVITY, TECHNOLOGICAL RENOVATION, PASSENGER TRANSPORTATION.

РЕФЕРАТ

Ширяєва С.В., Толчанова З.А., Валиуллін З.В. Зарубежний опыт налогового стимулирования для обеспечения технологического обновления предприятий пассажирского автомобильного

транспорта. / Светлана Владимировна Ширяева, Зоя Алексеевна Толчанова, Зоряна Владимировна Валиуллина // Управление проектами, системный анализ и логистика. – К.: НТУ – 2012. – Вып. 10.

В статье рассмотрены и обоснованы теоретические аспекты внедрения налогового стимулирования для обеспечения технологического обновления и инновационной деятельности предприятий, используя зарубежный опыт развитых стран.

Объект исследования – зарубежный опыт обеспечения технологического обновления.

Метод исследования – статистический анализ налогового стимулирования.

Цель работы – заключается в исследовании зарубежного опыта развитых стран по введению налогового стимулирования для технологического обновления ПАТП с учетом научно-технического и инновационного развития.

Для интеграции украинской экономики в высокотехнологическую конкурентную среду нужно обеспечить технологическое обновление предприятий с учетом научно-технического и инновационного развития. Технологическое обновление и инновационная деятельность в Украине ограничивается целым рядом организационных, финансовых и правовых факторов, а экономика продолжает увеличивать технологическое отставание. Установлено, что мировая практика предлагает использовать для стимулирования научно-технической и инновационной деятельности, а также создание условий для обеспечения технологического обновления в Украине налоговое стимулирование, применение налоговых льгот, проведение гибкой налоговой амортизационной политики, использовать инвестиционный налоговый кредит, налоговый кредит на расходы научно-исследовательского характера.

Результаты статьи могут быть предложены для органов государственного управления и с дальнейшим их внедрением на ПАТП.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – использование опыта зарубежных стран наиболее удачных механизмов стимулирования инновационной деятельности и обеспечения технологического обновления.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ, НАЛОГОВЫЕ ЛЬГОТЫ, ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ОБНОВЛЕНИЕ, ПАССАЖИРСКИЕ ПЕРЕВОЗКИ.

УДК 656.13

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВАРОРУХОМИХ ПРОЦЕСІВ

Бубела А.В., кандидат технічних наук

Ковальчук С.О.

Шубін С.Б.

На сучасному етапі комерційні взаємовідносини між різними суб'єктами виробництва, розподілу та споживання матеріальних ресурсів та готової продукції переживають суттєві зміни. Ці зміни докорінно пов'язані з підвищенням вимог до якості продуктів, які постачаються, відповідністю між собою логістичних стратегій постачальників та споживачів та необхідністю дотримання строків постачання товару. Ці та інші умови передбачають нові, більш досконаліші відносини в сфері руху товарних потоків, які відрізняються від традиційних ринкових.

Товарорух одна із сфер, які інтенсивно розвиваються у сучасній економіці. Саме на етапі товарооберту відбувається взаємозв'язок між учасниками ринкових відносин та трансформація готової продукції в товар.

Вирішальним фактором підвищення вимог до процесу товароруху став, на думку спеціалістів, перехід від ринку продавця до ринку покупця, що призвело до суттєвих змін в технології розподілу в системах товароруху.

Комерційна діяльність в цілому та товарорух частково характеризуються комплексом факторів які пов'язані між собою – попитом, пропозицією, конкуренцією та рентабельністю, які в свою чергу, виявляють зміст взаємовідносин між підприємствами, які здійснюють процес просування товарів від виробника до споживача. Науковою дисципліною та практичною діяльністю, які дозволяють вирішити питання, які пов'язані з удосконаленням товароруху, є логістика.